

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної
онлайн-конференції

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО»

09-10 листопада 2023 року

м. Запоріжжя
2023

Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» зареєстрована Державною науковою установою «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України (Посвідчення № 337 від 04 липня 2023 року).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Колесник Юрій Михайлович – голова оргкомітету, ректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Туманський Валерій Олексійович – співголова, проректор з наукової роботи Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Авраменко Микола Олександрович – співголова, перший проректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Моргунова Світлана Андріївна – співголова, проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат біологічних наук, доцент.

Рагіна Жанна Михайлівна – секретар, декан I міжнародного факультету Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної підготовки.

Васецька Лариса Іванівна – керівник Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гейченко Катерина Іванівна – завідувач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гриценко Ольга Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Литвиненко Ніна Павлівна – завідувач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, доктор філологічних наук, професор.

Соловійова Ольга Володимирівна – кандидат державного управління, доцент Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Дмитрієв Вадим Сергійович – керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Реутська Яна Анатоліївна – провідний фахівець Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Пишнограєв Юрій Миколайович – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Притула Віктор Анатольович – керівник Центру комп'ютерних технологій.

А 43 Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. – Запоріжжя, ЗДМФУ, 2023. – 122 с.

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» з проблем впровадження сучасних новітніх технологій в навчальний процес під час підготовки здобувачів вищої освіти України та Європи. Особливої уваги заслуговують доповіді щодо нових методів, засобів і форм у викладанні української мови як іноземної в медичних вишах, її популяризації та «чистоти».

Матеріали збірника стануть у нагоді освітянам-предметникам.

За зміст і достовірність матеріалу відповідальність несуть автори тез.

Література

1. Yakymchuk I., Hlazunova O. Use of massive open online courses to develop media educational competence of teachers of professional pre-higher education institutions. *Pedagogy and Psychology of Sport*. 2021. No 7(1). С. 76-84. DOI: <https://doi.org/10.12775/PPS.2021.07.01.004>
2. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. *Інноваційна педагогіка. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті*. 2021. Т. 2. Вип. 32. С. 166-173. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-2.33>
3. Добрянська О. М., Соколова Е. Т. Публічне управління в умовах війни: виклики системи вищої освіти України. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. С. 205-206

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Ольга Мірошніченко

викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця

Чинна система підготовки медичних кадрів потребує перегляду принципів взаємозв'язку з освітньою практикою й інноваційними процесами в освіті. В цьому світлі доречним є розгляд проблеми проектування нових освітніх технологій, які б забезпечували досягнення високої якості і гарантованих результатів професійного навчання і становлення особистості лікаря.

Окреслені питання є актуальними й для сфери мовного навчання майбутніх лікарів-іноземців, насамперед, зважаючи на потреби організації навчального процесу з урахуванням професійної спрямованості навчання, орієнтації на особистість здобувача освіти, його зацікавлення і здібності. З огляду на такі критерії найбільш продуктивними та перспективними є *професійно орієнтовані* освітні технології.

Маємо на меті дослідити методичні засади професійно орієнтованого мовного навчання іноземних студентів вищої медичної школи. Серед завдань дослідження – спроба розглянути основні характеристики професійно орієнтованих технологій та визначити шляхи досягнення ефективності навчання.

Аналіз наявних лінгводидактичних праць, присвячених з'ясуванню особливостей професійної підготовки студентів-іноземців у процесі навчання в медичних ЗВО (Н. Авраменко, Т. Алексеєнко, І. Волобуєва, О. Гомонюк, І. Гуменна, Ж. Рагіна, Ю. Юсеф) дав змогу виокремити такі педагогічні умови організації професійно орієнтованого мовного навчання: створення позитивної мотивації майбутніх лікарів-іноземців до оволодіння фаховою мовою; міждисциплінарна інтеграція змісту гуманітарних і фахових дисциплін; використання інтерактивних технологій навчання в освітньому процесі; розроблення й упровадження системи інноваційних навчальних матеріалів.

У системі вищої професійної медичної освіти виділяємо *професійно орієнтовану технологію мовного навчання* як систему психологічних, педагогічних, дидактичних процедур взаємодії викладача і студентів, спрямовану на реалізацію змісту, методів, форм і засобів навчання української мови як іноземної, відповідних до навчальних цілей, подальшої діяльності і професійно важливих якостей майбутніх лікарів. В основу проектування нових професійно орієнтованих технологій мовного навчання покладено освітні та професійні стандарти з урахуванням мети і змісту навчання. Організація високоефективної діяльності іноземних студентів передбачає розвиток потенціалу і творчих можливостей особистості в умовах комфортності навчання.

Методика професійно орієнтованого мовного навчання іноземних студентів вищої медичної школи передбачає врахування міждисциплінарних зв'язків, орієнтацію на індивідуальні можливості здобувачів освіти, тісний взаємозв'язок теорії і практики, контроль та корекцію аудиторної й самостійної роботи студентів.

З-поміж основних характеристик професійно орієнтованих технологій виділяємо: результативність навчання, ергономічність (ситуація співпраці, позитивного емоційного мікроклімату, відсутність перевантаження), створення високої мотивації до вивчення дисципліни тощо.

Фокусуємо увагу на тому, що професійно орієнтоване мовне навчання передбачає перш за все навчання студентів спеціальної фахово орієнтованої лексики, адже недостатній словниковий запас інофонів не дозволяє їм повною мірою сформувати необхідну комунікативну українськомовну компетентність. Особливого значення окреслена проблема набуває на етапі мовної підготовки майбутнього фахівця в медичній вищій школі з акцентом на підвищенні лексичної, насамперед термінологічної компетентності студентів.

Як показало наше дослідження, найбільш продуктивними виявилися технології навчання професійно орієнтованої лексики з використанням словотвірного компонента, тобто навчання медичної термінологіки засобами словотвору. Пропонована нами лінгвометодична модель навчання професійно орієнтованої лексики у процесі викладання української мови як іноземної для студентів основного етапу навчання в медичному ЗВО включає: *професійно орієнтоване мовне навчання* → *навчання професійно орієнтованої лексики* → *навчання медичної термінологіки засобами словотвору*. Зазначимо, що «пріоритетність формування мовної компетенції в галузі словотворення і морфології у процесі навчання української мови як іноземної зумовлена результатами пошуків нових підходів в методиці викладання дисципліни» [1, с. 84].

Вищеокреслена модель навчання українського слово- і термінотворення іноземних студентів-медиків є основою створення навчальної програми дисципліни «Українська мова в клінічній практиці: практичний курс із основ термінотворення», що викладається як вибіркового курсу іноземним студентам третього року навчання на кафедрі мовної підготовки Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Матеріали вищевказаного вибіркового курсу є практичним підґрунтям цього дослідження.

Відзначимо, що професійно орієнтовані технології мовного навчання мають бути зорієнтовані перш за все на якісні зміни в освітньому процесі, підсумком чого стане оволодіння майбутніми лікарями-іноземцями навичками засвоєння термінологіки з використання словотворчого інструментарію, здатність до активного та творчого спілкування з огляду на тематику дисципліни. Відповідати цим завданням покликане впровадження в навчальний процес репрезентованих вище напрацювань зі створення навчально-методичного комплексу, спрямованого на формування у студентів комунікативної, лінгвістичної та професійно орієнтованої компетентностей як найважливішого чинника опанування фаховою мовою.

Література

1. Мірошніченко О. Словотвірний компонент у мовному навчанні іноземних студентів медичного профілю. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Науковий журнал. Вип. 42. С. 84-89.
2. Мірошніченко О., Місник Н. Специфіка медичного термінотворення і терміновживання в контексті мовного курсу для іноземних студентів. С. 350-356. *Лінгвоекотологія: мова медицини*: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 22-23 лютого 2023 року. Львів: Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2023. 428 с.
3. Місник Н., Мірошніченко О. Практичний курс із основ термінотворення в системі мовного навчання іноземних студентів медичних університетів. С. 322-325. *International scientific conference «Philological sciences and translation studies: European potential»: conference proceedings* (November 3-4, 2022. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 344 pages.

4. Homonyuk, O. Avramenko, N. (2017). Foreign experience in mastering medical professional terminology by foreign students at medical universities. *Порівняльна професійна педагогіка: наук. журнал. Англо-українське видання*, 7 (4), pp. 32-39.

УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ У ПРОФІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наталія Місник

доцент кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця

Сучасна концепція мовної освіти націлена на професійно орієнтоване навчання. Для контингенту іноземних здобувачів вищої медичної освіти в Україні означена концепція реалізується у процесі вивчення української мови як іноземної та вибіркового курсів, запроваджених у медичних закладах вищої освіти.

У статті «Термін і терміносистема в контексті інноваційних технологій мовної підготовки» нами розглядалася проблема усвідомленого вивчення медичних термінів майбутніми лікарями на різних етапах мовного навчання [1]. Знання основних норм функціонування терміносистеми необхідні студентам для вивчення профільних дисциплін і вироблення комунікативних умінь із фахової проблематики. Загальновідомо, що застосування термінів представниками однієї й тієї ж професії забезпечує спілкування у процесі спільної діяльності та впливає на ступінь її ефективності.

У межах даного дослідження маємо на меті дослідити такі аспекти термінологічної роботи в студентській аудиторії, як формування вмінь аналізувати структуру медичного терміна, виявляти значення його компонентів, а відтак – глибше розуміти суть медичного поняття. Основними завданнями визначено аналіз підходів до організації термінологічної роботи на заняттях з метою засвоєння іноземними студентами особливостей формування клінічних термінів, дослідження специфіки взаємодії національних та міжнародних компонентів у цьому процесі.

Як один із важливих аспектів навчання професійно орієнтованої лексики в іноземній аудиторії виокремлюємо формування у студентів умінь визначати такі категоріальні поняття, як *загальновживана лексика* й *термінологічна лексика*, а також усвідомлення того факту, що загальновживані слова можуть набувати термінологічного значення і входити до терміносистеми, а терміни, відповідно – втрачати галузеву обмеженість сфери вживання. Насамперед, йдеться про питомі лексеми на зразок: *хворіти* – *хвороба* – *захворювання* – *хворий*; *здоров'я* – *здоровий*, *оздоровлення* тощо.

Не менш актуальною є інформація про етимологію та словотворення термінів на позначення медичних реалій, яка дає можливість іноземним студентам більш ефективно оперувати професійно орієнтованою лексикою. Ясна річ, іноземним студентам англomовної форми навчання значно простіше засвоювати інтернаціональний сегмент клінічної термінології, в цьому разі можна говорити про елемент мовної здогадки під час термінологічної роботи в аудиторії чи самостійно. Впізнаючи інтернаціональну кореневу морфему, студенти з легкістю семантично пов'язують споріднені слова: *кардіолог* – *кардіологія* – *міокард* – *ендокардит*; *вакцина* – *вакцинація* тощо.

Також важливим для студентів є розуміння тісного взаємозв'язку семантики медичного терміна і його словотвірної структури. Таке розуміння дасть можливість майбутньому лікарю-іноземцю розпізнавати однотипні за структурою і семантикою слова в системі медичних термінів, а відтак – полегшить їхнє використання в мовленні. Виходимо з того, що «словотвірне значення ... вказує на той спосіб, який ліг в основу позначення даного предмета, поняття, ознаки чи процесу відносно іншого предмета, поняття тощо» [2, с. 263]. Так, у терміні *гепатит* відображено відношення процесу (запалення) до місця (органа), де маємо перебіг цього процесу, аналогічно розглядатимуться терміни: *нефрит*, *стоматит*,